

**EUROPOS KREDITŲ PERKĖLIMO IR KAUPIMO SISTEMOS (ECTS) NACIONALINĖS KONCEPCIJOS
PARENGIMAS: KREDITŲ HARMONIZAVIMAS IR MOKYMO SI PASIEKIMAI GRINDŽIAMŲ
STUDIJŲ PROGRAMŲ METODIKOS KŪRIMAS BEI DIEGIMAS
VP1-2.2-ŠMM-08-V-01-001**

MOKYMAI LIETUVOS AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ ATSTOVAMS

Data: 2011 m. spalio 4-5 ir lapkričio 9-10 dienomis

**Vieta: mokymai vyks „Europa Royale Druskininkai“ konferencijų centre, Vilniaus al. 7,
Druskininkai**

Mokymų tikslas – pristatyti kreditų kaupimo ir perkėlimo sistemos nacionalinę koncepciją, nuostatas, principus bei diegimo patirtį. Suteikti žinių ir ugdyti praktinius įgūdžius taikant naująją kreditų koncepciją, kuriant studijų programas bei skiriant kreditus, grindžiamus studento laiku, reikalingus studijų siekiniams pasiekti.

Mokymų studijų siekiniai – baigę mokymus klausytojai gebės:

- taikyti esmines kreditų kaupimo ir perkėlimo nuostatas, kuriant ir atnaujinant studijų programas;
- paaiškinti ECTS ir Tuning metodikos taikymą, kuriant studijų siekiniais grindžiamas studijų programas;
- studijų programos kontekste paaiškinti (išryškinti) skirtumą tarp „kompetencijų“ ir „studijų siekinių“ ir jų lygių;
- skirti kreditus, grindžiamus studento darbo krūviu ir studijų siekiniais, studijų programoms ir atskiriems jų komponentams.

Tikslinė grupė – Lietuvos aukštojo mokslo ir studijų institucijų atstovai – dėstytojai, kurie yra atsakingi už studijų programų kūrimą, atnaujinimą ir vykdymą. Paralelinės grupės bus organizuojamos pagal Projekte numatytas dalykines grupes. Paralelinių grupių metu bus dirbama su konkrečiomis vykdomomis studijų programomis (žr. išankstinius reikalavimus), taigi turėtų būti deleguoti 2-5 asmenys, susiję su pasirinkta studijų programa. Mokymuose dalyvaujantys asmenys turi gebėti klausyti ir suprasti pranešimus anglų kalba.

Iš Projekto lėšų bus **apmokėtos** mokymų organizavimo, dalyvių apgyvendinimo (viešbučiai „Europa Royale Druskininkai“ (Vilniaus al. 7, Druskininkai) ir „AQUA“ (Vilniaus al. 13-1, Druskininkai) ir maitinimo išlaidos. Kelionės išlaidos turėtų būti padengtos aukštųjų mokyklų ar asmeninėmis lėšomis. Jeigu mokymų dalyviams reikėtų pagrįsti komandiruotes savo aukštosiose mokyklose, Projekto vykdytojai yra pasirengę atsiųsti kvietimo dalyvauti mokymuose raštus.

Mokymų vykdytojai – tarptautiniai Tuning asociacijos ekspertai ir Projekte dirbę Lietuvos ekspertai dalykinių grupių atstovai (žr. mokymų programą ir išankstinius reikalavimus).

Mokymų planas - mokymai vyks pagal neformalaus mokymo programą. 2 seminarai po 2 dienas (spalio 4-5 ir lapkričio 9-10), kuriuose dalyvauja tie patys mokymų dalyviai. Po seminarų mokymų dalyviai atlieka savarankiškas užduotis (spalio 6-17 ir lapkričio 11-25). Užduočių atlikimą vertina Lietuvos ekspertai, konsultuodamiesi su Tuning ekspertais. Sėkmingai mokymus baigusieji asmenims iki gruodžio 25 d. bus išsiųsti paštu mokymų pažymėjimai. Asmuo laikomas sėkmingai baigusiu mokymus, jeigu dalyvauja visuose mokymuose ir atlieka visas savarankiškas užduotis.

Išankstiniai reikalavimai – aukštoji mokykla turi parinkti ir iš anksto iki rugsėjo 26 dienos atsiųsti konkrečią savo studijų programą su kuria bus dirbama mokymuose vienoje iš šių dalykinių grupių pagal nurodytas studijų kryptis (šakas):

1. **Informatika**– informatika, informatikos inžinerija, programų sistemos, informacijos sistemos

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – prof. Vitalijus Denisovas (KU) ir doc. Linas Bukauskas (VU)

2. **Chemija** – chemija, biochemija, chemijos inžinerija, chemija kaip dalyko pedagogika

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – doc. Rimantas Raudonis (VU) ir doc. Saulutė Budrienė (VU).

3. **Muzika** – muzika (muzikos atlikimas ir kompozicija)

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – doc. Vida Umbrasienė (LMTA) ir Rima Rimšaitė (LMTA).

4. **Medicina** – medicina, odontologija, farmacija, slauga, veterinarinė medicina

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – prof. Algimantas Tamelis (LSMU), doc. Žilvinas Dambrauskas (LSMU), prof. Laima Ivanovienė (LSMU), prof. Jūratė Šipylaitė (VU).

5. **Visuomenės sveikata** – visuomenės sveikata, reabilitacija

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – doc. Žymantė Jankauskienė (VIKO) ir lekt. Rita Liepuonienė (VIKO).

6. **Anglų filologija** – bet kuri užsienio kalbos filologija, užsienio kalba kaip dalyko pedagogika

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – doc. Inesa Šeškauskienė (VU) ir lekt. Jurga Cibulskienė (VPU).

7. **Socialinis darbas** – socialinis darbas

Paralelines darbo grupes veda projekto ekspertai – prof. Romas Lazutka (VU), doc. Violeta Gevorgianienė (VU), prof. Laimutė Žalimienė (VU).

**EUROPOS KREDITŲ PERKĖLIMO IR KAUPIMO SISTEMOS (ECTS) NACIONALINĖS KONCEPCIJOS
PARENGIMAS: KREDITŲ HARMONIZAVIMAS IR MOKYMOSI PASIEKIMAI GRINDŽIAMŲ
STUDIJŲ PROGRAMŲ METODIKOS KŪRIMAS BEI DIEGIMAS
VP1-2.2-ŠMM-08-V-01-001**

MOKYMU PROGRAMA

2011 m. Spalio 4-5 d. sesija

Antradienis, Spalis 4, 2011

8.30 – 10.00 Registracija (su kava) – viešbutis „Europa Royale Druskininkai“, Vilniaus al. 7, Druskininkai

10.00 –12.00 **PLENARINĖ SESIJA – S A L Ė S Nr. 3 ir 4**

Sveikinimo žodis – *Projekto vadovas dr. Juozas Galginaitis*

„Projekto rezultatai ir kreditų kaupimo ir perkėlimo sistemos nacionalinė koncepcija“ – Projekto strateginės grupės nariai dr. Giedrius Viliūnas ir dr. Juozas Galginaitis

„Kas yra ir kas nėra į studentą orientuotas mokymas(is)“– Dr. Jeremy Cox, Europos konservatorijų, muzikos akademijų ir aukštųjų mokyklų asociacija (Nyderlandai), Tuning ekspertas Muzikos ir Dailės kryptims

Kuriant ir pristatant studijų programas, grindžiamas kompetencijomis, studijų siekiniais ir kreditais, dažnai pabrėžiama į studentą orientuotų studijų svarba tose studijų programose. Bet ką gi tai reiškia? Priešingybė į studentą orientuotam mokymui(si) būtų į dėstytoją orientuotas mokymas. Greičiausiai mes visi turime patirties, kai būtent pastarasis požiūris labiau tinka procesui aukštajame moksle apibūdinti!

Tačiau diskutuojant apie mokymo ir mokymosi metodus, egzistuoja pernelyg supaprastinto mąstymo ir netgi moralinio vertinimo pavojus. Pasirinkimas yra ne tarp dviejų kraštutinių: dėstytojo „egoistiško elgesio“ ar požiūrio, rodančio susirūpinimą studento gerove ir jo interesais. Ši požiūrių dichotomija verčia daugelį dėstytojų užimti gynybinę poziciją. Dėstytojai tikina, kad jie rūpinasi savo studentų interesais ir tokiu būdu yra orientuoti į studentus.

Taigi yra labai svarbu užimti subtilią ir moraliai neutralią poziciją, nagrinėjant į studentą orientuoto mokymo(si) elementus, t.y. reikalingus mokymo(si) metodus ir mokymo(si) aplinką, tuo pačiu pripažįstant, kad į studentą orientuoto mokymo(si) elementai aukštojo mokslo praktikoje egzistavo ilgą laiką. Šio pranešimo metu bus siekiama atskleisti temos problematiką šiais aspektais:

- *Ko mokoma ir ko mokomasi: unikalūs kiekvieno studento būdas ir informacijos šaltinių gausa šiuolaikiniame technologijų amžiuje;*
- *Žinios ir supratimas: faktinis ir conceptualus (abstraktus) mokymas(is); mokymas(is) kaip ekstrapoliuoti nuo egzistuojančių žinių; „in vitro“ ir „in vivo“ mokymas(is);*
- *Nuo žinių perdavimo prie mokymo(si) palengvinimo: kodėl kartais į studentą orientuotas mokymas(is) gali reikšti, kad studentams atiduodama mažiau, o ne daugiau;*
- *„Dėstytojas (kartais vis dar) žino geriausiai“: studentų mokymosi poreikių suvokimas bei kaip poreikiai auga ir keičiasi per visą jų aukštojo mokslo patirtį ar netgi po jos;*
- *Mokymas(is) kaip emancipacija: kaip aukštasis mokslas padeda studentams tapti ekspertais bei mokytojais.*

Pranešimo pabaigoje - mintys, kaip į studentą orientuoto mokymo(si) filosofija įtakoja visą studijų programos struktūrą – pvz. santykis tarp pagrindinių ir pasirenkamųjų elementų bei požiūris į ankstesnio mokymosi pripažinimą, bei kaip tai sąlygoja studentų vertinimą..

12.00 -13.00 Pietūs – viešbučio „Europa Royale Druskininkai“ restoranas ir baras

13.00-14.00 PLENARINĖ SESIJA – S A L Ė S Nr. 3 ir 4

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES

„Studijų programos siekiniai ir kaip jie išreikšti dalyko ar modulio lygmenyje“– Dr. Jeremy Cox, Europos konservatorijų, muzikos akademijų ir aukštųjų mokyklų asociacija (Nyderlandai), Tuning ekspertas Muzikos ir Dailės kryptims

Projekto metu buvo daug diskutuota apie ryšį tarp kompetencijų ir studijų siekinių, ir vis dar lieka problemų, kurios kartais gali sukelti nesusipratimų. Norint išvengti šios sumaišties vienodai svarbu ir naudinga išsiaiškinti, kaip studijų siekiniai tam tikrame programos lygmenyje susiję su studijų siekiniais atskiruose dalykuose ar moduluose.

Žinoma, kad kiekvienas programos komponentas turi būti sumodeliuotas taip, kad jis vestų prie to momento, kada, pabaigęs studijas, studentas galėtų pademonstruoti studijų pasiekimus, susijusius su visa studijų programa. Todėl kiekvienas programos dalykas ar modulis turėtų:

- arba padėti pagrindus ar atspirties taškus kiekvienam galutiniam (programos) studijų siekiniui;
- arba papildyti kompetencijas baigiamajame lygmenyje viename ar keliuose programos studijų siekiniuose.

Akivaizdu, kad anksčiau programoje prasidėjęs dalykas ar modulis padeda pagrindus galutiniams studijų programos siekiniams, o dalykas ar modulis, prasidėjęs vėliau, papildomai ugdo kompetencijas. Ne visi studijų programos siekiniai turėtų būti atidėti paskutiniam programos semestriui. Svarbu nustatyti, kokį vaidmenį dalykas ar modulis atlieka ir kaip jis įsilieja į bendrą vaizdą. Ar tai papildomas indėlis ar priešingai, padengiantis spragas, norint kad studentas sėkmingai pasiektų numatytus studijų siekinius ir išpildytų studijų programos reikalavimus?

Ši įžanga turėtų pasiūlyti įrankius ir metodus bei paruošti grupes paralelinėms sesijoms, kurios dirbs su savo disciplinomis. Ji turėtų padėti planuojant programos studijų siekinius bei numatyti dalyko ar modulio siekinius, vedančius prie bendrųjų programos siekinių.

14.10-17.00 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS

(su kavos pertrauka)

Anglų filologija – S A L Ė Nr. 1

Socialinis darbas – S A L Ė Nr. 2

Visuomenės sveikata – S A L Ė Nr. 3

Muzika – S A L Ė Nr. 4

Informatika – S A L Ė Nr. 5

Medicina – S A L Ė Nr. 6

Chemija – S A L Ė Nr. 7 (V aukštas)

17.10-18.00 SKERSINIŲ GRUPIŲ SU TUNING EKSPERTAIS PARALELINĖS SESIJOS

„Darbo dalykinėse grupėse pasiekimai ir probleminiai aspektai“

Anglų filologija ir Socialinis darbas (moderuoja Dr. Asier Altuna) – S A L Ė S Nr. 1 ir 2

Visuomenės sveikata ir Medicina (moderuoja Dr. Helen Cameron) – S A L Ė Nr. 3

Muzika, Chemija ir Informatika (moderuoja Dr. Jeremy Cox) – S A L Ė Nr. 4

Nuo 18.15 Vakariinė - viešbučio „Europa Royale Druskininkai“ restoranas ir baras

Trečiadienis, Spalis 5, 2011

Iki 9.00 Pusryčiai - viešbučio „Europa Royale Druskininkai“ restoranas

9.00-10.00 PLENARINĖ SESIJA – S A L Ė S Nr. 3 ir 4

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES

„Studijų programų kūrimas ir atnaujinimas remiantis ECTS – nuo ko pradėti?“– Dr. Asier Altuna, Deusto universitetas (Ispanija), Tuning ekspertas anglų filologijos kryptimi.

Šis pranešimas turėtų užvesti ant kelio, nuo ko pradėti kuriant bei atnaujinant studijų programas remiantis ECTS ir TUNING filosofija. Pranešime bus pristatyti pirmieji žingsniai, kuriuos padarė skirtingų sričių grupės Lietuvoje, bei filosofija, kuria remiasi studijų programų modernizacija.

Programų pakeitimas ir kūrimas atspindi svarbius ryšius tarp studento mokymo(si) proceso ir

visuomenės bei universiteto lūkesčių, siekiant kad būtų užtikrinta aukštojo mokslo sėkmė ir aukšta kokybė. Bus apibendrinta, kaip studijų programų kaita tampa lemiamu fakultetų ir universitetų žingsniu kokybės link.

Atnaujinant studijų programas iškyla daug problemų. Todėl trumpai apžvelgsime šias koncepcijas:

- 1.Naujų studijų programų filosofija.
- 2.Aiškūs tikslai ir siekiai, kurie apibrėžiami studijų programose.
- 3.Teorija pagrįstas procesas.
- 4.Racionali seka.
- 5.Tęstinis vertinimas ir kokybės tobulinimas.
- 6.Aukštos kokybės akademinis konsultavimas.

Pranešime taip pat bus pristatytas konkretus ECTS ir TUNING filosofijos pritaikymo pavyzdys, kad būtų lengviau įsivaizduoti studijų programų modernizavimo ir atnaujinimo procesą.

10.10-12.00 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS.

(su kavos pertrauka)

- Anglų filologija – S A L Ė Nr. 1**
- Socialinis darbas – S A L Ė Nr. 2**
- Visuomenės sveikata – S A L Ė Nr. 3**
- Muzika – S A L Ė Nr. 4**
- Informatika – S A L Ė Nr. 5**
- Medicina – S A L Ė Nr. 6**
- Chemija – S A L Ė Nr. 7 (V aukštas)**

12.00– 13.00 Pietūs- viešbučio „Europa Royale Druskininkai“ restoranas ir baras

13.00-14.00 PLENARINĖ SESIJA – S A L Ė S Nr. 3 ir 4

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES

„Studijų siekiniai ir jų vertinimas“– Dr. Helen Cameron, Edinburgo universitetas (Jungtinė Karalystė), Tuning ekspertė medicinos ir visuomenės sveikatos kryptims.

Šio pranešimo tikslas – pažvelgti į studentų vertinimą aukštajame moksle iš TUNING ir Bolonijos proceso perspektyvos bei pristatyti pagrindinius gero vertinimo principus.

Pranešimo planas:

- 1.Kodėl vertinti?
- 2.Kaip vertinimas suprantamas Bolonijos procese ir TUNING metodologijoje?
- 3.Kaip vertinimas siejasi su mokymu(si)?
- 4.Kokias priemones turėtume naudoti?
- 5.Kaip nusprendžiame, kas turėtų išlaikyti egzaminą/įskaitą?
- 6.Studentų dalyvavimas vertinimo procese.

Pagrindinės koncepcijos:

- Mokymosi vertinimas ir vertinimas mokymuisi.
- Vertinimas kaip mokymo, institucijos bei studentų vertinimo įrankis.
- Vertinimas turėtų būti apsvaistytas labai ankstyvoje dalyko (modulio) kūrimo stadijoje, o ne pabaigoje.
- Žmonės iš prigimties yra smalsūs ir nėra tingūs, vertinimas irgi turi stiprų poveikį studento elgsenai.
- Planavimas yra naudingas mokymo ir vertinimo įrankis, taigi reikia įvertinti praktinius aspektus, kokio elgesio, o taip pat ir kokių žinių, yra tikimasi.
- Planavimas padeda pasirinkti teisingus vertinimo įrankius.
- Metodai standartizavimui turi būti labai gerai apsvaistyti – norminiai metodai veda prie įvairių standartų, priklausančių nuo studentų grupės bei testo sunkumo.
- Kriterijais grindžiami standartizavimo metodai dažniausiai naudojami kokybiniam vertinimui, pvz. esė, naudojant vertinimo kriterijus.
- Kriterijais grindžiami uždarytų klausimų testų ir kitų objektyviai vertinamų darbų vertinimo metodai turėtų būti taip pat sudaromi pritaikant, pavyzdžiui, Angoff metodą.
- Pažymio sudarymo būdai gali būti svarbūs, priimant vėlesnius sprendimus ir turėtų būti dažnai modeliuojami ir aptariami.
- Jeigu vertinimas atlieka tai, ką turėtų atlikti, sakoma, kad jis duoda „pagrįstus“ rezultatus.
- Vertinimo patikimumas paprastai nustato testų pagrįstumo ribą, tuo tarpu įvertintų darbų kiekis, apimant tinkamą studijų siekinių spektrą, kai vertina keli egzaminuotojai, turėtų užtikrinti vertinimo patikimumą.
- Visgi patikimumas gali pakenkti autentiškų užduočių vertinimui autentiškuose situacijose. Realiame gyvenime atlaidumas ir „halo“ efektas gali turėti didelę įtaką.

-Vertinimo naudingumas neapsiriboja patikimumo ir pagrįstumo sąvokomis: kaina, priimtumas ir mokymo įtaka yra kiti svarbūs faktoriai.

-Jeigu nėra teigiamo vertinimo indėlio mokymui, tai gali turėti nenumatytų ir nepageidaujamų pasekmių. Todėl svarbu, kad sprendimai dėl vertinimo metodų ir kriterijų būtų bendra su studentais veikla.

-Bendradarbiavimas vertinant užtikrina tai, kad studentai puikiai žino viską apie vertinimo eigą. Šiam tikslui idealiai tinka pavyzdinio pobūdžio egzaminai, ypač, jei formatas yra naujas. Pasidalijant pavyzdžiais ir pristatant darbo kritinį vertinimą, parodoma, kokio minimalaus lygio tikimasi ir kaip atrodo puikus darbas.

-Svarbiausia vertinimo dalis yra konstruktyvus grįžtamasis ryšys.

-Kad vertinimo sistema būtų gera, pirmiausia reikia ją sukurti, o po to patikrinti jos efektyvumą panaudojant priemonę, studentų grįžtamąjį ryšį, išorinius egzaminuotojus bei peržiūrint, kaip studentams sekėsi. Visą šią informaciją reikia panaudoti sekančiame cikle tobulinant vertinimo sistemą.

14.10-15.30 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS

(su kavos pertrauka)

Anglų filologija – S A L Ė Nr. 1

Socialinis darbas – S A L Ė Nr. 2

Visuomenės sveikata – S A L Ė Nr. 3

Muzika – S A L Ė Nr. 4

Informatika – S A L Ė Nr. 5

Medicina – S A L Ė Nr. 6

Chemija – S A L Ė Nr. 7 (V aukštas)

15.40-16.30 SKERSINIŲ GRUPIŲ SU TUNING EKSPERTAIS PARALELINĖS SESIJOS

„Darbo dalykinėse grupėse pasiekimai ir probleminiai aspektai. Savarankiško darbo atlikimo principai“

Anglų filologija ir Socialinis darbas (moderuoja Dr. Asier Altuna) – S A L Ė S Nr. 1 ir 2

Visuomenės sveikata ir Medicina (moderuoja Dr. Helen Cameron) – S A L Ė Nr. 3

Muzika, Chemija ir Informatika (moderuoja Dr. Jeremy Cox) – S A L Ė Nr. 4

Spalio 6-17 d. savarankiškas mokymų dalyvių darbas

VIEŠBUČIO „Europa Royale Druskininkai“ KONFERENCIJŲ CENTRO SCHEMA

2011 m. lapkričio 9-10 d. sesija (preliminari programa)

Trečiadienis, Lapkričio 9, 2011

9.00 – 10.00 Registracija (su kava)

10.00 –12.30 PLENARINĖ SESIJA

„Savarankiško darbo apibendrinimas ir aptarimas“

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES

„Studento darbo krūvis, jo apskaičiavimas ir ECTS kreditai“- *Dr. Richard Whewell, Strathclyde universitetas (Jungtinė Karalystė), Tuning ekspertų vadovas ir ekspertas Chemijos krypties.*

12.30 -13.30 Pietūs

13.30-17.00 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS
(su kavos pertrauka)

17.00-18.00 SKERSINIŲ GRUPIŲ SU TUNING EKSPERTAIS PARALELINĖS SESIJOS
„Darbo dalykinėse grupėse pasiekimai ir probleminiai aspektai“

Nuo 18.15 Vakarienė

Ketvirtadienis, Lapkričio 10, 2011

Iki 9.00 Pusryčiai

9.00-10.00 PLENARINĖ SESIJA

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES

„Studijų programos ir dalyko ar modulio aprašas“- *Dr. Guido Cuyvers, Kempeno katalikiškojo universiteto koledžas (Belgija, Tuning ekspertas Socialinio darbo krypties)*

10.10-12.30 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS
(su kavos pertrauka)

12.30– 13.30 Pietūs

13.30-14.30 PLENARINĖ SESIJA

ĮVADAS Į PARALELINES DARBO GRUPES IR DARBAS PARALELINĖSE GRUPĖSE

„Bendrujų kompetencijų ugdymas ir vertinimas“- *Dr. Nekane Sainz Bedoya, Deusto universitetas (Ispanija), Tuning ekspertė Informatikos krypties* (su kavos pertrauka)

14.40-15.30 DALYKINIŲ GRUPIŲ PARALELINĖS SESIJOS
(su kavos pertrauka)

15.40-16.30 SKERSINIŲ GRUPIŲ SU TUNING EKSPERTAIS PARALELINĖS SESIJOS
„Darbo dalykinėse grupėse pasiekimai ir probleminiai aspektai. Savarankiško darbo atlikimo principai“

**Lapkričio 11-25 d. savarankiškas mokymų dalyvių darbas
Iki gruodžio 25 d. grįžtamojo ryšio suteikimas, pažymėjimų išsiuntimas paštu**